

LIVIU PENDEFUNDA

Tradiție și esoterism în cunoaștere

„Dar cea mai mare greșală dintre toate consistă în a se înșela asupra scopului ultim al Cunoașterii, deoarece unii nu sunt împinși către ea decât de o curiozitate naturală și un temperament avid de a cunoaște; alții, pentru a întreține în mentalul lor varietatea și o anumită plăcere; alții, din ostentație și pentru a fi bine considerați; alții încă, dintr-un scop de emulație și pentru victorie; mulți datorită mirajului câștigului sau pentru a-și câștiga viața și puțini doar pentru a se servi de darul divin al dreptății în interesul umanității. Așa se face că unii par să caute în Cunoaștere un loc de repaos pentru un spirit în căutare; alții, ca o plimbare pentru gândurile lor vagabonde; alții, ca un turn de fildes; alții, ca o fortăreață sau ca un așezământ al autorității; și alții, ca pe un magazin de vânzare sau de profit, în loc de rezervă dedicată gloriei Creatorului și îmbogățirii vieții umane. Dar ceea ce trebuie să facă Cunoașterea demnă și să exalte, este o conjuncție mai intimă și mai strictă a contemplației și acțiunii; conjuncție asemănătoare celei a lui Saturn, planeta repaosului și a contemplației, cu Jupiter, planeta vieții sociale și a acțiunii. Aici totuși, prin interes și acțiune, nu vrem să spunem punerea în practică a Cunoașterii în scop lucrativ, deoarece aceasta împiedică progresul Cunoașterii în același mod în care meriele de aur aruncate în fața Atlantidei, care se apleca să le culeagă, o încetineau în alergarea sa.”¹

Simbolul prin folosirea cuvântului, simbolul prin folosirea ritualului, iată două elemente care prin învățatură și mărturisire au trecut în cadrul Bisericii la o noțiune semantică introdusă mai târziu și anume aceea de dogmă. Mărturisirea credinței: „Faceți discipoli din toate popoarele și botezați”. Toată strălucirea și mizeria acelei perioade istorice cu frământările ei la început de creștinism se oglindesc în textul *Crezului*, văzut ca o apropiere de Dumnezeu și ca recunoaștere a fizionomiei spirituale a omului în adevărul său viitor. Problema înțelegerii cuvân-

tului rostit în cadrul Crezului ca nucleu central, oglindă fidelă a mesajului biblic este interpretarea acestuia ca simbol. Tot simbol e și ritualul de botez sau de inițiere în care răspunsul situează credința în interiorul actului de convertire, prin care un subiect se transformă de la adorarea vizibilului și realizabilului la încrederea în invizibil. După Heidegger el se întoarce către o altă structură existențială. *Eu cred, eu mă lepăd, Jur, accept* - personal și decizional răspunsul devine în ritual simbol al convertirii. Credința nu vine din reflexie, ci din auzirea întrebării și a răspunsului indus șoptit de o întreagă audiență, cea care depășește un trecut al reflecției și se adâncește într-un viitor al configurațiilor antropologice. În filosofie gândirea precede cuvântul. Credința vine spre om dinafară, ca ceva pregândit care ne întâlnește, ne cheamă și ne obligă. Apartenența la oricare credință, ordin sau religie este un simbol care vine dintr-o gândire transmisă și adoptată. Ea este o dogmă, un arc reflex.

Și atunci, cuvântul comunicat devine calea, terminologia nu este disponibilă și mutabilă după bunul plac, gândirea nu creează cuvintele și cuvântul comunicat leagă caracterul social și nu individual al credinței. Gândirea din filosofie este proprie celui care, conștient sau inconștient (așa cum sunt eu, de pildă) sub influențe multiple, elaborează în aparență domeniul lăuntric al spiritului prin care caută adevărul. Francmasoneria operează cu simboluri, ritualuri și cuvinte ce par să descindă din tradiție prin dogmă, dar nu îngreșește cugetul liber, ci din contră îl impulsionează. Rămâne de văzut din această dualitate care este dominantă. Ca și în religie adeptul mason poate fi înzestrat sau nu cu posibilitatea, harul de a avea acces direct la experiența mistică, datorită înțelegerii vii, percepției hermeneutice a lumii spirituale. Această experiență în care simbolurile depășesc vizibilul trebuie considerată creativitatea masonică. Dogmatic vorbind religia se obține din dialogul dintre oameni în raport de Logosul, Cuvântul lui Dumnezeu, care El însuși este un mister ce provoacă omul fără un rezultat definitiv,

elan neîntrerupt într-un cadru spiritual a cărui formă este definită. Ritualul are o formă fixă accentuând învățătura și adeziunea la credință. Unitatea simbolică îndepărtează posibilitatea ca doctrinele să poată fi divizate în nesfârșite entități de gândire. *Symballein* înseamnă a suprapune, a pune împreună. Substratul acestui cuvânt din antichitate ne arată că două părți care se pot uni perfect, ale unui inel ori tăbliță constituiau un semn de recunoaștere a unui oaspete, frate întru credință, membru al aceluiași ordin. Este o recunoaștere reciprocă conducând la avantajul realizării unității. Definind Crezul ca simbol, tâlmăcim sensul primordial al formulărilor dogmatice după care se desfășoară un ritual, ce conduce la adorarea în comun a divinității și profunde Sale creații. Deci dogma definește în ritual o împreună reînțocire a tuturor în liturgie, în ținută, în Biserică, templu sau lojă pentru slăvirea în comun a Divinului Arhitect al Universului. Numai în acest context mesajul, menirea și înțelesul își au locul într-un ordin al ordinii ce reglementează simbolul și limbajul. Lucrarea sacră constă în întreprinderea cu ceilalți, cu lumea inconjurătoare, creații ale arhitecturii unice, laolaltă cu forța spirituală divină. Fiecare dintre noi e un mare filosof, un cercetător, un profesionist de excepție în domeniul lui. Cu toate acestea, așa cum amintește Sfântul Augustin în *Confesiunile* sale despre Marius Victorinus (fericit ca filosof că poate prelua și creștinismul printre ideile sale), toți am considerat că, pe lângă libera noastră gândire în simbolistica masonică, avem nevoie să respectăm o dogmă. Nu uit cuvintele lui Eugen Barbu, marele inițiat al secolului trecut: „Ce-ar fi marea fără nisipul ei cântător, dar nisipul nostru este plin de spaime vechi, de nesiguranță și de prevestiri rele. De multă vreme lupt cu prejudecățile memoriei. Totdeauna sub cuvinte au apărut acești zgrunțuri infimezimali, nenumărați, alcătuiți o masă neliniștită care îmi tulbură conștiința. De multă vreme lupt cu prejudecățile memoriei... Memoria religiei, acel perete alb, coșcovit, mirosind a var, plin de icoane, plin de pornografia sfinților, de închistarea gestică, hieratică, de amestec pios de ulei, de tămâie, amintirea duminicilor, cu slujbe, tot misterul unor ceremonii de neignorat. Unde era libertatea mea?”² Și libertatea a venit prin cunoaștere, prin inițiere și exprimarea acesteia pe înțelesul profanului, atât cât mărgăritarele n-au încăput pe mâna cui nu trebuia. Libertatea a venit însă și prin moarte, prin moarte și amintire.

În cadrul arcului reflex noetic telepatia și clarviziunea sunt demonstrații obiective ale noosului, memoriei colective în care obârșia și prelungirile materiei și energiei produc, stochează și reverberează în mod natural lumina. Hirsh spunea că teologia este singura știință exactă și dacă într-o bună zi se va ajunge la a se demonstra că nici un geniu, nici chiar Newton, n-a adus atâtea revelații, nici n-a făcut atâtea profeții cât Steiner, va trebui examinat fenomenul telepatiei cu universul. Și nu numai la el, am arăta noi, ci și la Jules Verne, Wells, Da Vinci. Cine înțelege că o credință nu este doar o bibliotecă ci o cale, nu mistică de identificare cu Dumnezeu, ci supunere și slujire, depășire și eliberare de sine, va ști că prin slujirea a ceea ce nu a fost conceput de noi, ar avea puterea să se elibereze, devenind liber. Studiind ritualurile ca formă de existență a vieții omului nu mi-am putut înfrâna curiozitatea și astfel să aflu că de fapt în francmasonerie ca în orice frăție, cult, credință, religie, provenite toate din marea tradiție protoistorică, suntem supuși unei dogme originare cu variate doctrine ce se învârt în jurul aceluiași punct central, focalizarea spiritului nostru spre un por al fântânii prin care putem străbate cer după cer, clopot după clopot, univers după univers înspre *Ordo ab Chaos*. Dar printre puținele doctrine în care dogma și strictetea ritualurilor de accedere la lumină, la Cuvânt, francmasoneria și segmentul său heraldic - rosicrucianismul - acordă supremație magistrului prin liberă gândire.

Și Adevărul ne va elibera.

¹ Joseph Ratzinger - *Introducere în Creștinism: Prelegeri despre Crezul apostolic*, Sapientia 2004
² Eugen Barbu, *Caietele principelui*, Dacia 1972